

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

GUNNAR PELLIJEFF

Tunnettua lienee, että aina keskiajalta saakka on suomenkielistä väkeä muuttanut Suomesta Keski-Ruotsiin ja että tämä muuttoliike sai 1500-luvun lopussa ja 1600-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä huomattavan laajuuden. Ilmiötä ovat käsitelleet mm. P. Nordmann (*Finnarne i mellersta Sverige*, Helsingfors 1888), S. Lönborg (*Finnmarkerna i mellersta Skandinavien*, Ymer 1902) sekä Richard Broberg (*Invandringar från Finland till mellersta Skandinavien före 1700*, Svenska landsmål 1967).

Kuten Broberg on osoittanut, on erotettavissa toisaalta aiempi länsisuomalaisten muutto lähinnä Mälarenin ympärillä sijainneisiin kaupunkeihin ja taajamiin, enimmäkseen Uplantiin, ja toisaalta myöhempi, 1500-luvun lopulla alkanut ensi sijassa itäsuomalaisten (savolaisten) muutto kohti Keski-Ruotsin ja Etelä-Norlannin hajalla olleita korpiseutuja.

Aiempi länsisuomalaisten muutto ei tunnu jättäneen jälkiä Keski-Ruotsin paikannimistöön. Sehän suuntautuikin jo valmiille asutusalueille, joilla oli valmiiksi rakentunut ruotsalainen paikannimistö. Toisin oli laita savolaisten muuttaessa korpimaille, joiden uudisviljelijöitä heistä tuli: siellä he myös muovasivat seudun paikannimistöä melkoisesti.

Niillä suomalaisilla paikannimillä, jotka ovat viime aikoihin asti säilyneet näillä Keski-Ruotsin seuduilla, on myös selkeästi itäsuomalainen leima. Niistä erityisesti vermlantilaisia nimiä ovat useat kirjoittajat käsitelleet eri yhteyksissä. Julius Mägisten teos *Värmlandsfinska ortnamn I–III* (Helsinki 1970) sisältää kokoavan katsauksen aiheeseen sekä erittäin perusteellisen aineiston. Kirjassa viitataan myös aiempiin selvityksiin.

Varhainen yleiskatsaus on C. A. Gottlund, *Dagbok öfver dess resor på Finnskogarne i Dalarne, Helsingland, Vestmanland och Vermland år 1817* (julk. N. Sahlström, Stockholm 1931), joka käsittelee myös paikannimiä.

Paikallisemmin painottuneita kuvauksia suomalaisista paikannimistä on löydettävissä mm. seuraavista teoksista: Richard Gothe, *Hasselafinnarna* (Stockholm 1942) ja *Medelpads finnmarker* (Stockholm 1945), Nils Holmdal ja Héléne Littmarck, *Paljacka, Pajso och Mylimak — Grangärde finnmark och*

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

dess ortnamn (Grycksbo 1980), Gunnar Pellijeff, Finska ortnamn (Malung osa 2 s. 336–345) sekä Alfred Petterson, Finnmarkerna i södra Ångermanland och norra Medelpad, Norrland 1:3, Uppsala 1906.

Näiden katsausten täydennyksenä esitän tässä kokoelman suomalaisia paikannimiä alueelta, joka ulottuu Keski-Ruotsista Etelä-Norlantiin lukuun ottamatta Vermlantia. Aineisto on koottu Upsalan paikannimiarkiston muistiinpanoista. Kyse on siis suomalaisista paikannimistä, jotka vielä hyvän matkaa 1900-lukua olivat yleisessä käytössä Ruotsissa seuduilla, missä suomen kieli oli ainakin jo parisataa vuotta ollut täysin kuolleena. Paikannimet ovat siis jokseenkin ainoat jäänteet tästä kielestä.

Esitystäni varten olen käynyt läpi noin 75 pitäjää, ja näistä 50:ssä olen tavannut lähes 1 500 suomalaista paikannimeä, joiden jakauma pitäjittäin ja maakunnittain ilmenee taulukosta 1. On huomautettava, että y h d e k s i

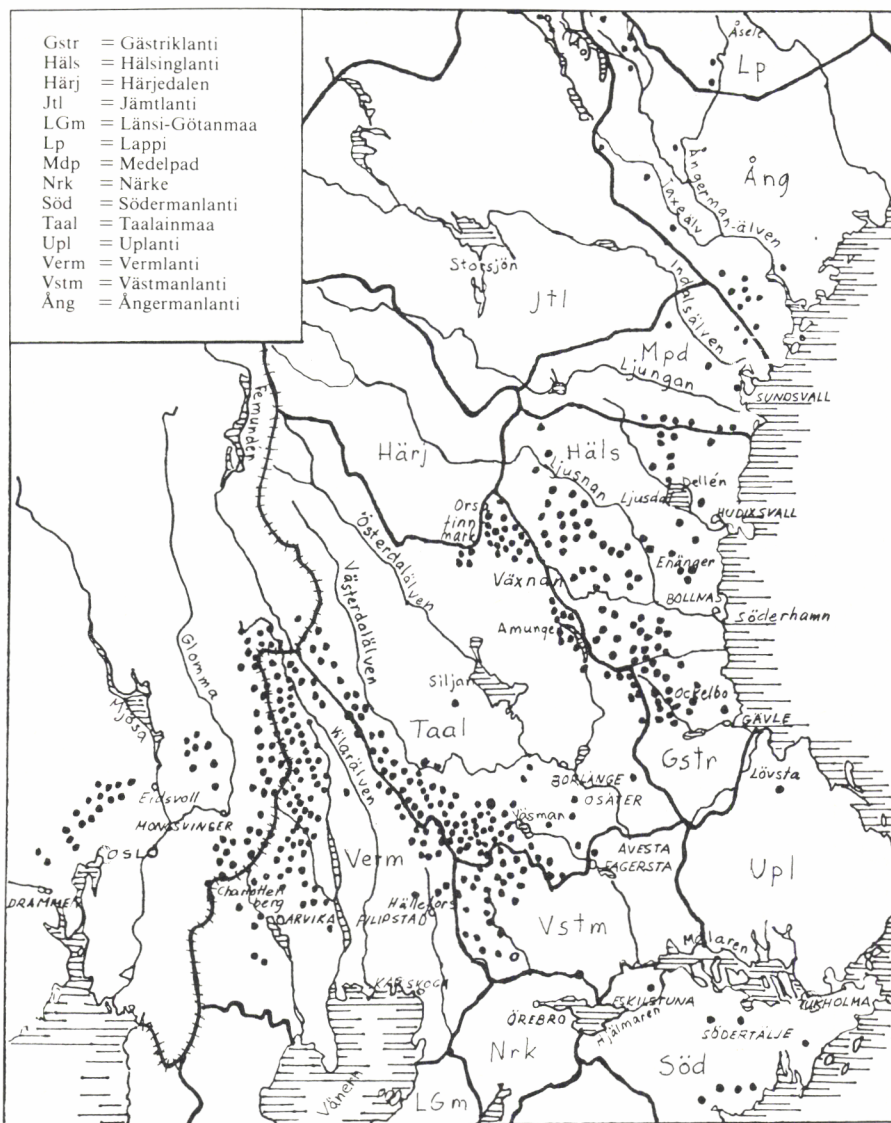
TAULUKKO 1. Eräiden Keski-Ruotsin pitäjien ja maakuntien suomalaiset paikannimet (Vermlanti ei mukana)

<i>Pitäjä</i>	<i>Maakunta</i>	<i>Nimiä</i>	<i>Pitäjä</i>	<i>Maakunta</i>	<i>Nimiä</i>
Hamra	Dal	248	Graninge	Ång	12
Ockelbo	Gstr	131	Hjulsjö	Vstm	11
Grangärde	Dal	101	Söderbärke	Dal	11
Säfsnäs	Dal	93	Bjuråker	Häls	10
Ljusnarsberg	Vstm	81	Liden	Mpd	10
Malung	Dal	77	Malingsbo	Dal	9
Nås	Dal	68	Ore	Dal	9
Viksjo	Ång	52	Tived	Vgtl	9
Hassela	Häls	48	Alfta	Häls	7
Torp	Mpd	48	Färila/Kårböle	Häls	7
Los	Häls	46	Hanebo	Häls	6
Stöde	Mpd	42	Ljusdal	Häls	6
Orsa	Dal	39	Ovansjö	Gstr	6
Borgsjö	Mpd	37	Floda	Dal	5
Äppelbo	Dal	25	Järvsö	Häls	5
Svärdsjö	Dal	24	Guldsmedshyttan	Vstm	4
Ramsberg	Vstm	21	Gudmundrå	Ång	4
Järbo	Gstr	19	Skinnskatteberg	Vstm	4
Järna	Dal	18	Voxna	Häls	4
Rättvik	Dal	18	Arbrå	Häls	4
Ljustorp	Mpd	17	Delsbo	Häls	3
Norrbärke	Dal	16	Järnboås	Vstm	3
Bollnäs	Häls	15	Linde	Vstm	3
Grythyttan	Vstm	15	Ovanåker	Häls	3
Hällefors	Vstm	15	Nora	Vstm	2
				Yhteensä	1 471

Maakuntien nimien lyhenteet

Dal = Dalarna Gstr = Gästrikland Häls = Hälsingland Mpd = Medelpad
Vgtl = Västergötland Vstm = Västmanland Ång = Ångermanland

GUNNAR PELLIJEFF

Yleiskatsauskartta suomalaisalueista S. Lönborgin mukaan

• suomalaisten asuttama alue — valtakunnanraja +---+ lääninraja

Yllä oleva kartta, joka näyttää suomalaisen asutuksen Keski-Ruotsissa, antaa myös summittaisen kuvan suomalaisten paikannimien levikistä. On kuitenkin huomautettava, että asutusalueiden reunoilla nämä paikannimet edustuvat heikosti tai eivät lainkaan. Esimerkiksi Karlskogassa, jossa kartan mukaan on useita suomalaisia uudisasutuksia, ei suomalaisia paikannimiä tunnu säilyneen. Samaa on havaittavissa muillakin reuna-alueilla. Kokonaisuutena suomalaisasutuksen ja suomalaisten paikannimien leikkialueet kuitenkin ovat melko yhtäpitäviä.

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

suomalaiseksi nimeksi olen laskenut sellaiset ääntämisvariantit kuin *Romahå Rommahån* (rinnakkaisasu), *Hänalamm*, *Härnalamm* ja *Häjnalamm*; lisäksi *Hennaporosbättjen* = *Hennaporo* ja *Jämmsanemsudden* on sama kuin *Jämmsanimm*. Niin ikään on suuri joukko muita epeksegeettisiä variantteja ja sekundaareja nimiä, kuten *Harjamäkksbäcken* muodosta *Harjamägg*, *Häkkalammbsärje* muodosta *Häkkalamm*, *Kåddasotjärn* muodosta *Kåddaso* jne. »Suomalaiset nimet» ei siis merkitse samaa kuin kaikki nimimuodot, joihin sisältyy suomalaisia nimiä, vaan ainoastaan osaa näistä, esim. Hamrassa Taalainmaalla ei edes puolta. Loput ovat ääntämisvariantteja, epeksegeettisiä muotoja sekä sekundaarinimiä.

Maantieteellisenä jakaumana voidaan erottaa läntinen ryhmä, johon kuuluvat Lounais-Taalainmaa, Luoteis-Västmanlanti, osia Närkestä ja haaraumia Länsi-Götanmaan pohjoisimpaan osaan ja siihen liittyvään suureen Vermlannin alueeseen. Toinen, koillinen ryhmä käsittää Koillis-Taalainmaan, Luoteis-Gästrikännin, suuria osia Hälsinglannista mukaan lukien rajaosat Medelpadin kanssa sekä Ångermanlannin. Brobergin osoittamiin suomalaisten siirtolaisten asuttamiin alueisiin verrattuna on alue, jolta tavataan suomalaisia paikannimiä, suppeampi. Vaikuttaa siltä, että paikannimet eivät ole pystyneet säilymään käytössä asutusalueen reunoilla yhtä laajalti kuin sen keskisemmissä osissa. Suomalaiset paikannimet tuntuvat siis viittaavan melko hallitsevaan suomalaisasutukseen.

Mitä sitten tarkoitetaan suomalaisilla paikannimillä? Käsite ei ole suinkaan yksiselitteinen. Yhtäältä tässä kyseessä olevat paikannimet osoittavat selvää poikkeamia suomen kielen rakenteesta. Niissä esiintyy soinnillisia klusiileja, ja soinnittomat klusiilit ovat aspiroituneita. Diftongit puuttuvat, eikä muukaan vokalismi usein ole sopusoinnussa suomen kanssa. Lyhyttäviusuus puuttuu samoin kuin ylipituus, ja painotus voi olla toisenlainen. Nimet ovat rakenteellisesti ruotsalaisia, mutta semanttisesti ne ovat ruotsia vain lukuisten epeksegeettisten lisien osalta. Luokittelun perusteena on kielellisellä tulkinnalla ollut tässä ratkaiseva asema, ja suomalaisilla paikannimillä tarkoitetaan tässä

1) nimiä, jotka sisältävät vain selvästi erottuvia suomalaisia ainesosia: *Akkanitti*, *Hakomägg*, *Hennaporo*, *Hotanäj*, *Häjnalamm*, *Ittahå*, *Kanisläfte*, *Kivnem*, *Oslatt*, *Pogånso*, *Ponalamm*, *Romanåppi*, *Sav(ä)latt* ja *Vattumakk* ym.

2) nimiä, jossa on selvä suomalainen perusosa: *Ajtolamm*, *Hejjonlatt*, *Kälemäkke*, *Ladenite*, *Radeså* ja *Vavesalm* ym. Vaikka perusosat tässä joukossa usein ovatkin epävarmoja, on niidenkin oletettava pohjautuvan alkuperäiseen suomalaiseen muotoon.

3) nimiä, joissa on suomalainen alkuosa mutta epävarma jälkiosa: *Karaloko* (*Karhu*-?), *Mostakob*, *Perreka* (*Perä*-), *Sikavitti* (*siika* tai *sika*). Tämä nimityyppi on harvinainen.

4) nimiä, joissa on ruotsalainen epeksegeettinen lisä: *Hennaporosbättjen*,

GUNNAR PELLJEFF

Härklammtjärn, Kivnemsudden, Mylimakksbärje, Rommelaksvika sekä sekundaarinimiä kuten *Alajåksmyra, Hangaslammsbäcken, Hosasotjärn* jne. Hyvin tavallinen nimityyppi.

5) nimiä, joissa ruotsalainen jälkiosa on käänös aiemmasta suomalaisesta: *Kaljobärje, Kiviudden, Mansikkbärje, Paskatjärn, Pokkomösen, Rommabärje ja Sormavika*. Nimityyppi on hyvin tavallinen.

Kokoavasti voi siis sanoa, että niitä nimiä, joissa voidaan osoittaa olevan j o k i n alun perin suomalainen elementti, on tässä yhteydessä pidettävä suomalaisina, koska niiden näin ollen täytyy olla alun perin suomalaisten antamia. Kielellinen alkuperä on siis saanut ratkaista ilmauksen »suomalainen paikannimi» sisällön. Tiukasti ottaen tämä termi on väärä, mutta tässä pyrin osoittamaan, että nimien ovat antaneet suomalaiset.

Kiintoisaa on nähdä, mitä perusosia (jälkiosia) suomalaisissa nimissä esiintyy ja kuinka ne jakautuvat. Taulukossa 2 on kokoava luettelo, joka käsittää esitetyt ryhmät 1—2 ja 4; ryhmässä 3:han ovat perusosat epävarmoja eikä ryhmässä 5 ole suomalaisia perusosia.

Tässä on todettavissa erittäin selvä ryhmittäminen. Täysin hallitsevia ovat elementit 1—3, jotka vastaavat lähes 2/3:aa käsitellystä nimistöä. Sanat *lammi, suo* ja *mäki* antavat myös vihjeen siitä, millaiset maastot ennen muuta kiinnostivat suomalaisia uudisraivaajia: *lammi* arkielämässä tarvittavan veden ja kalastuksen takia, *mäki* korkealla ja kuivalla sijaitsevan tontinpaikan ja hallattomien peltojen takia ja *suo* suoniityn takia, jota sanan täytynee tarkoittaa. Monista paikoista, joiden nimi päättyy *-so* tai *-så*, ilmoitetaan nimenomaisesti, että ne tarkoittavat juuri suoniityttä. Näiden nimien runsas esiintyminen täytynee myös nähdä merkinä siitä, että rehunviljelyn ja karjanhoidon merkitys oli suurempi kuin kuvaukset savolaisen kaskenviljelijän työstä joskus antavat ymmärtää.

Verrattuna *lammin* runsauteen on elementin *järvi* vähäisyys silmäänpistävä. Se täytynee nähdä merkinä siitä, että suurimmat vedet olivat jo ruotsalaisten nimeämiä, kun suomalainen uudisasutus saapui.

Ryhmä 4—6 on välijoukko. Se erottuu selvästi niin ryhmästä 1—3 kuin seuraavasta ryhmästä 7—53, joiden taajuus laskee melko tasaisesti vähiten edustuvia elementtejä kohti. Väliryhmän elementit valaisevat myös jossain määrin uudisraivaajakulttuuria. *Ahon* yleisyys ei ehkä tunnu niinkään oudolta, mutta kaskenviljelyn merkityksestä puhuu selvää kieltään se, että niin monet *-a(o)* jne. -loppuiset nimet ovat säilyneet aina viime aikoihin saakka, vaikka kaskenviljely oli sinänsä melko lyhytaikainen ilmiö. Voidaan ehkä kysyä, onko *niitty*-sanalla ehkä toinen merkitys kuin *suolla*. Se että molemmat sanat esiintyvät toistensa rinnalla, antanee aiheen olettaa, että ne ehkä eivät ole täysin synonyymisiä. Voidaan ajatella, että *niityllä* on tarkoitettu, mitä ruotsalaisessa termistössä kuvataan sanalla *hårdvallsäng* 'kovan maan niitty'; *suon* merkitys

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

TAULUKKO 2. Suomalaiset perusosat taajuusjärjestyksessä

1	lammi + lampi	245 (lammi 156)	29,8 % (lammi 19 %)
2	suo	157	19,1 %
3	mäki	86	10,5 %
4	lahti + laksi	50 (lahti 31)	6 % (lahti 3,8 %)
5	aho	44	5,4 %
6	niitty	42	5,1 %
7—8	puro, raivio	15 kumpikin	1,8 % kumpikin (3,6)
9	niemi	14	1,7 %
10	järvi	13	1,6 %
11	saari	12	1,5 %
12	korpi	10	1,2 %
13	kangas	9	1,1 %
14—15	kallio, nuppi	8 kumpikin	1 % kumpikin (2)
16—17	kivi, pelto	6 kumpikin	0,7 % kumpikin (1,4)
18—23	koski, kumpu, lehto, männikkö, palo, raiski	5 kukin	0,6 % kukin (3,6)
24—28	korva, kukkula, nokko, pato, salmi	4 kukin	0,5 % kukin (2,5)
29—33	haara, haasia, luoto, noro, rapakko	3 kukin	0,36 % kukin (1,8)
34—40	joki, mylly, pengerr, perä, silta, soppi, talo	2 kukin	0,24 % kukin (1,7)
41—53	haka, huhta, kota, kyntä, mehtä, niska, ranta, rasi, rinta, selkä, suvanto, valkama, viita	1 kukin	0,12 % kukin (1,6)
	Yhteensä	822 ex	
Perusosat 1—3	vastaavat	59,4 %:a	nimistä
Perusosat 4—6	»	16,5 %:a	»
Perusosat 7—13	»	10,7 %:a	»
Perusosat 14—53	»	13 %:a	»

taas on ollut *sidvallsäng* 'tulvaniitty'. Tällaisen mahdollisen eron kannalta olisi kiintoisaa tutkia paikkoja, joiden nimessä on elementti *-nit*, ja vertailla niitä paikkoihin, joiden nimi päättyy elementtiin *-so*. Onko niiden välillä jokin ero esim. maaperässä?

Väliryhmään kuuluu myös parhaiten todennettu luonnonnimelementti, nimittäin *lahti~laksi*. Ei liene epäilyä siitä, että molemmat muodot ovat todella kuuluneet muuttajien sanavarastoon, ja voidaankin kysyä, edustavatko ne siinä tapauksessa murremaantieteellistä jakaumaa. Muotonahan *lahti* on hallitseva. Se esiintyy paikoin muodossa *lakti*, jossa suomen *-ht-* on saanut normaalin ruotsalaisen substituution *-kt-*. Tavallisesti tämä *-kt* kuitenkin assimiloituu *-tt-*:ksi, kuten nimissä *Kejslatt, Kåttlatt, Paskalatt, Savlatt, Särklatt* jne. Mutta myös assimilaatiota *-kk-*:ksi on tavattu: *Likalakk, Likkalakk, Radulakk, Sam-*

malakk jne. Koska *laks* esiintyy vain muutaman (vain kaksi) kertaa *Hippolaks* ja *Pärälaks* -tyyppisissä nimissä mutta on tavallinen *Kårtlaksvika*, *Lävlaksmyra*, *Pärlaksudden*, *Rommelaksvika*, *Savlaksvika* ja *Väktalakstjär* -tyyppisissä, on ajateltavissa, että tässä ehkä onkin ruotsin genetiivin päätteen *-s* lisätty muotoon *-lakk* samalla tavalla kuin seuraavan tyyppisissä nimissä: *Alajåkkösänjan*, *Harjamåkkösbäcken*, *Kajmakksbärje*, *Maljomakksbärje*, *Mylimakksbärje* ym. Monet *Kårilaksvika*-tyyppiset nimet lienevät joka tapauksessa tulkittavissa niin. Tästä seuraisi näin ollen, että muodon *-laksi* taajuus on merkittävä pienemmäksi ja muodon *-lahti* taajuus vastaavassa määrin suuremmaksi. Voidaan siis kysyä, onko vanhan muodon *laksi* taajuus sittenkään ollut niin suuri kuin taulukko 2 näyttää.

Tärkeä huomio, joka koskee suomalaisia paikannimiä muualla Keski-Ruotsissa verrattuna Vermlantiin, on se, että kun Vermlannissa voidaan, ainakin Mägisten mukaan, tavata jokseenkin puhtaasti suomalaisia ääntämysasuja. Näin ei ole laita muualla Keski-Ruotsissa: siellä nimet esiintyvät ruotsalaisessa ääntämysasussa. On siksi tärkeää tuntea suomalaisten nimien ruotsiin mukauttamista koskevat yleisimmät ilmiöt. Joitakin niistä käsitelen tässä. Ansaitsen mainita, että ne korvaussäännöt, joita Mägiste selvittää kirjansa johdanto-osassa, pätevät suurin piirtein muihinkin Keski-Ruotsin alueisiin.

Yksi näiden kielten välinen tärkeä ero koskee tavukvantiteettia. Kun ruotsin kieli muutamia paikallisia poikkeuksia lukuun ottamatta tuntee pääpainollisessa ja vahvasti sivupainollisessa tavussa vain yhden tavukvantiteettityypin, pitkän tavun (pitkä vokaali + lyhyt konsonantti tai lyhyt vokaali + pitkä konsonantti tai konsonanttiyhtymä), suomella on lisäksi kaksi muuta kvantiteettityyppiä: lyhyt tavu (lyhyt vokaali ja lyhyt konsonantti) ja ylipitkä tavu (pitkä vokaali tai diftongi + pitkä konsonantti tai konsonanttiyhtymä). Keski-ruotsin murteissa on lähes poikkeuksetta vain normaali pitkä tavu. Suomen kaksi muuta tavukvantiteettia täytyy siis lainauksessa mukauttaa ruotsin malliin.

Suomen lyhyttavuiset sanat mukautetaan pidentämällä joko vokaalia tai konsonantti. Mitään selvää sääntöä siitä, kumpaa milloinkin pidennetään, ei näy sovellettavan: *Alalampi* mutta *Allaså*, *Ylaso* tai *Yllaso* samasta paikasta, *Häpäkorp* mutta *Hebbanoppi* ja *Häppomösen*, *Ittahå* mutta *Itaå*, *Itamakk* tai *Ittamakk* samasta paikasta, *Kallatån* mutta *Kiviso*, *Likkaravå* mutta *Ponalamm* ja *Romanåppi*. Tässä sovellettava karkea ääntämismerkintä on ruotsin ortografisen järjestelmän mukainen siten, että vokaalin jälkeisen konsonantin kirjoittaminen kahtena merkitsee lyhyttä vokaalia ja sen kirjoittaminen yhtenä pitkää vokaalia. Kirjaimilla *o* ja *å* on siis myös aina ruotsalainen äännearvonsa.

Yhdistelmästä pitkä vokaali + pitkä konsonantti lyhennetään jompikumpi: *Kivinitti* mutta *Kåvanite*, *Makkanite* mutta *Nakkanitti*, *Pokkolamm* mutta *Pyken* jne.

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

Koska konsonanttiyhtymää ei tavallisesti redusoida, jonosta pitkä vokaali + konsonanttiyhtymä on lyhennettävä vokaali: *Haskaso* ilmeisesti < *Haaskasuo*. Toisenlainen *haaskan* kehityskulku tuntuu näkyvän nimessä *Hasikamägg*, jossa loisivokaali on katkaissut konsonanttiyhtymän ja tehnyt alkuosasta kolmitavuisen. Pitkä vokaali + konsonanttiyhtymä esiintyy vain kerran, nimittäin nimessä *Piispanito* Hamrassa, paikannimien kannalta tutkimuksen suomalaisimmassa pitäjässä. Siellä esiintyy myös rinnakkaismuoto, lyhyt-*i*:llinen *Pispnito*.

Vaikeampi on arvioida jonoa diftongi + pitkä konsonantti tai konsonanttiyhtymä, mutta *Hekaso* sisältäneen elementin *hiekkä*, *Häkkamägg* elementin *haukka*, *Höjkalampi* elementin *hoikka*, *Kujkalamm* elementin *kuikka* ja joukko *Rajsk*-alkuisia nimiä elementin *raiska* tai *raiskio*.

Jälkimmäisen esimerkin mukaista kehitystä, jossa diftongin *ai* jälkiosa konsonanttistuu, on tavattavissa myös sellaisissa nimissä kuin *Hajsebärje*, *Hajso-sjön* ja *Hajsåmyra*, joiden alkuosa on kaikesta päätellen *haisu*, edelleen nimissä *Rajvi*, *Kåtsårajvi*, *Myllyrajvi* ja *Männekarajvi* sanasta *raivio*. Mutta diftongi *ai* on saattanut myös monoftongiutua, kuten nimissä *Raviso*, *Likkaravi*, *Majjaravi* ja *Mansiravi*, nekin ilmeisesti äsken mainitusta *raiviosta*.

Diftongissa *ei* ilmenee samankaltaista kehitystä. Sellaisten nimien ohella kuin aiemmin mainitut *Hejnalamm*, *Härnalamm* ja *Hennaporo* on löydetävissä myös muoto *Hängnasoröninga*. Ja alkuosa *Heikin-* on tunnistettavissa nimissä *Hekinbärje*, *Hägenlamm* ja *Häkonbärje*.

Diftongin *ui* normaali kehitys on jälkiosan konsonanttistuminen, kuten nimissä *Kujkalambi* ja *Kujkavika* (*kuikka*). Myös pelkkä *u* voi joskus konsonanttistua, niin että päädytään sellaiseen muotoon kuin *Kvikklamm* samasta *kui-kasta*.

Diftongi *ie* on tavallisesti monoftongiutunut *e*:ksi, kuten nimissä *Hekaso*, *Kivnem*, *Kistonem* ja *Sorrotnem*, mutta myös *i*:ksi kuten nimissä *Halmanimm*, *Pakonimm*, *Rittanimm* ja *Sillanimmi*; tässä on tietysti kyseessä *niemi*. Sellainen poikkeava kehitys kuin nimissä *Hotanäjm* (kaiketi *Huuto-*) ja *Pakkonäjmä* (*Pako-* tai *Pakko-*) johtunee siitä, että ruotsinkieliset eivät aina ole osanneet erottaa diftongeja *ei* ja *ie* toisistaan.

Myös *au*:n normaali kehitymä tuntuu olevan monoftongi. Voidaan mainita *Hakalamm*, *Hakelamp* ja *Hakilampi* (alkuosana kaikissa lienee *Hauki-*), lisäksi *Kanisläftå* *Kaunislehdstoa*, *Latalamm* (Lauta-?), *Sakokivi* (Saukko-?) ja todennäköisesti myös *Sannalamm* ja *Sannalampi* alkuosasta *Sauna-*. Tähän kuuluneen myös *Atoabärje* (*Autioaho-*). Sama *Autio-* lienee alkuosana myös hamralaisnimissä *Ajtolamm* ja *Ajtomägg*. Tällöin *Autio-* olisi aluksi kehittynyt muotoon *Atio-*, josta puolestaan olisi sitten tullut *Atjo-* ja vihdoinkin metateesin kautta *Ajto-*. Tämä on joka tapauksessa ajateltavissa oleva kehitys.

Diftongi *uo* tuntuu kehittyneen kaikissa tapauksissa monoftongiksi. Esi-

GUNNAR PELLJEFF

merkkinä mainittakoon suomen *suo*, joka esiintyy suurella joukossa *-so* ja *-så*-loppuisia nimiä.

Lyhyttä pääpainoista ensi tavua seuraava pitkä heikkopainoinen toinen tavu on ruotsin prosodialle vieras ilmiö. Kun ruotsalainen puhuja toistaa tällaista yhdistelmää, hän pyrkii tekemään siihen tiettyjä muutoksia. Suomen *tännän*, jossa pääpaino on lyhyellä ensimmäisellä tavulla, muuttuu ruotsalaisen sanomana normaalisti joko muotoon *tännän* tai *tännän*, toisin sanoen lyhyt ensi tavu pidentyy. Toinen mahdollisuus on, että lyhyttävyyden säilyy mutta pääpaino siirtyy seuraavalle tavulle: *Kanärvalamm* ja *Kanärvamägg* Hamrassa. Suomen *rapakko* on kehittynyt ensimmäisellä tavulla nimessä *Hipparappako* Ockelbossa ja nimessä *Råbbejko* Hamrassa, missä tosin esiintyy myös painonsiirros nimimuodossa *Rabájko*. Sellainen on myös nimessä *Sovándo* Losissa. Sieltä löytää myös *Kylántivägen*-nimisen tien Losin kirkon ja Norrbynin väliltä. Painonsiirroksen on kaikesti aiheuttanut alkuosan *Kylántie* toisen tavun puolipitkä vokaali. On siis oletettava, että sellaisessa nimessä kuin *Lattori(ma)mägg*, jolla on ääntämisvariantti *Latórmamägg*, ensimmäinen elementti on lyhyttävyyden, kenties *lato* tai *latu*. Niissä tämän kvantiteettityypin nimissä, joissa esiintyy vokaalien välinen *h*, ei konsonantti tietenkään voi kahdentua; *Vahinkosuosta* tulee näin ollen *Vahángaso*. Viksjöläinen nimi *Vaskamäkki* heijastelee ilmeisesti toista kehitystyyppeä: *i:n* heittyminen todennäköisestä alku muodosta *Vasikkamäki* on johtanut normaaliin ruotsalaiseen kvantiteettityyppiin.

Sanansisäinen hiatus on melko tavallista suomessa mutta ei ruotsissa. Kombinorisissa yhteyksissä esiintyvä hiatus pyritään ruotsissa yleensä eliminoimaan eri tavoin: vokaalinheitolla, konsonantin lisäämisellä, vokaalin konsonanttistamisella jne. Käsillä olevassa paikannimistöissä tapaa viimeksi mainittua hiatoksen sääntelyä sentapaisissa nimissä kuin *Körjapalå* (*Koreapalo*) ja vokaalin katoa esim. nimessä *Levalamm* (*Leveälampi*). Erikaisen esimerkin muutoksia aiheuttaneesta konsonanttistamisesta tarjoaa nimi *Kapplanitti*, joka viittaa erääseen vanhaan heinäniittyyn Ljusnarsbergin pitäjässä Västmanlandissa. Sen ohella on vaihtoehtoinen muoto *Kappjanitti*, josta ilmoitetaan, että kyseessä on *k a p e a* nevasta esiin työntyvä niittykaistale; tämä osoittanee, että alkuperäinen nimi on ollut *Kapeaniitty*, josta hiatusyhtymän *e* on konsonanttistettu *j*:ksi. Kehityksen *Kappja*->*Kappla*- voinee selittää sillä, että yhtymä *-ppj-* on ani harvinainen ruotsissa ja siksi mielellään korvataan toisella. Kyseinen alue ulottuu myös Grangården pitäjään, missä siitä käytetään nimitystä *Kaplanit dröganå*. Siellä paikasta käytetään luonnehdintaa »heinänevakaulat» (»slogmosshalsar»), ts. kyseessä ovat kapeat muodostumat. Kaikki viittaa siihen, että olemme tekemisissä sanan *kapea* kanssa.

Esimerkkinä konsonantin lisäämisestä hiatukseen voinee pitää nimeä *Sivanperra*, joka viittaa Norra Härken -järven sijaitsevaan nuottapaikkaan. Läh-

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

tömuodoksi on kaiketi oletettava *Siianperä*. Epenteesi on vaikuttanut mitä todennäköisimmin myös nimeen *Mäjansåmyra* Stödessä. Nimen on oletettava juontuvan muodosta *Mehänsuo*, josta ensin on kadonnut vokaalien välinen *h* ja aiheuttanut hiatusyhtymän, joka sitten on katkaistu konsonanttiepenteesillä. On luonnollista, että kahden etuvokaalin väliin lisätään juuri *j*, ja ruotsin fonotaksi vaatii, että lyhyt tavu on pidennettävä.

Harvinainen pitkä intervokaalinen *j* on myös hamralaisnimessä *Hejjonlatt*. On mahdollista, että tässä ei olekaan kyse hiatusepenteesistä. Eräässä kartta-luonnoksessa nimi kirjoitetaan *Hevoslahti*, ja tässä on saatettu osua asiallisesti oikeaan tulkintaan nimen sisällöstä. Muodosta *Hevos-* ei kuitenkaan voi olla kyse; *s* tuskin olisi kadonnut. Alkuosan loppu-*n* todistaa myös muusta. Kyse täytyy olla suomen genetiivimuodosta. Todennäköisimmin nimi juontuu suomen *Hevonlahdesta*, jonka *v:n* ruotsalaiset puhujat ovat pidentäneet. Mutta pitkä vokaalienvälinen *v* on tuskin ruotsin fonologian mukainen, ja niinpä se on vaihdettu pitkään *j*:hin. Teoreettinen mahdollisuus, jota ei voi ehkä jättää aivan huomiotta, on se, että kyse on sittenkin hiatusepenteesistä. Heikosti artikuloitu *v* muodossa *Hevon-* on saattanut jäädä kokonaan havaitsematta ruotsinkielisiltä, jotka ovat kuulleet äänneyhtymän *-evo-* hiatuksena *-eo-*. Silloin meillä olisi *Mäjansåmyran* rinnakkaistapaus.

Eräistä hiatuksen purkamismuodosta lienevät esimerkkejä myös *Harahassji* ja *Ritahassji*, jotka ovat Grangärdessä sijaitsevien heinäniittyjen nimiä. Ne ovat ilmeisesti kehittyneet suomen *-haasian* sisältäneistä muodoista siten, että *-ia-*:sta on ensin tullut *-ja-*, johon sitten edeltävän *s:n* vaikutuksesta on kehittynyt ruotsin *sje*-äänne. Samanlainen kehitys lienee taustalla myös nimessä *Kusjanskärp* Rättvikissä, jonka lähtömuoto näyttää olevan *Kusiaiskorpi*. Vrt. Mägiste s. 290—. Samaan joukkoon kuuluneeseen myös ockelbolaisen suon nimi *Sjaså*, ehkä *Siansuosta*.

Hiatuksen purkaminen lienee kyseessä sellaisessakin nimessä kuin *Låjlammtjärna* Graningessa. Lähtömuotona on kaikesta päätellen *Lohilammi*: vokaalien välinen *h* on kadonnut, ja syntyneestä diftongista *-oi-* on saatu ruotsin *-åj-*.

Kaikista nimistä ei hiatus kuitenkaan ole kadonnut; tästä löytyy esimerkkejä etenkin alueilta, joilla suomen kielellä on ollut kohtalaisen vahva asema. Voidaan mainita *Låelamm* Hamrassa ja *Låalamptjärna* Viksjössä, molemmat kaikesti *Lohi*-alkuisia. Tähän yhteyteen kuuluneeseen myös aiemmin mainittu *Atoabärje* Viksjössä.

Konsonantistossa on *h*-yhtymillä kuten *hk*, *hm*, *ht* ja *hv* ruotsin kielelle vieraina ilmiöinä erityisasema. Ne ovatkin kautta linjan joutuneet muutosten kohteeksi. Voidaan mainita *Amahåt* Ockelbossa mutta *Ammaso* Säfsnäsissä (*ahma*), *Vemasmägg* Hamrassa (*vehmas*) mutta *Lemmasmyräng* Alftassa (*Lehmäsuo*-?), *Vekkalampa* ja *Vekkaså* (*vehka*), *Hokatjärn* Ljusnarsbergissä (*huuh-*

GUNNAR PELLJEFF

kaja), *Letolamm*, *Lättolamm*, *Läftomägg* ja *Pärelekta* (*lehto*), *Lakti* (*lahti*), *Mäktmorisar* (*mehtä-*) sekä koko joukko *-latt*-loppuisia nimiä (*lahti*). Yllä mainitun nimen *Läftomägg* rinnakkaistapaus on *Loftavika* (*luhta*). Esimerkkeinä yhtymän *hv* mukauttamisesta voidaan mainita *Avenlambi* Ockelbossa ja *Affentamm* Orsassa (*ahven*). Yhtymä *nh* edustuu nimissä *Hannelamp* Viksjössä (Hanhilampi) ja *Vannamyle* Ockelbossa (*Vanhamylly*) mutta myös *Vanatali* Järbossa (*Vanhatalo?*).

Yhtymän *tk* kehitys *kk*:ksi on nähtävissä muutamissa *Pikka*-alkuisissa nimissä (*Pitkä-*).

Mainitsen seuraavassa myös muutamia omalaatuisesti kehittyneitä nimiä. *Haklappen* on nimeltään eräs metsälampi Noran pitäjässä Västmanlannissa. Kun tietää, millaisesta paikasta on kyse, on helppo arvata, että jälkiosan takana piilee suomen *lampi*. Lähtömuoto voi siis olla *Haukilampi*, josta alkuosan diftongi on monoftongiutunut normaalilla tavalla ja jälkiosan *-mp* assimiloinut *-pp*:ksi, minkä jälkeen nimi on saanut ruotsin määräisen artikkelin. Nimen kehitykseen on kaiketi vaikuttanut myös se, että on haluttu antaa sille ruotsalaisittain ymmärrettävä merkitys ('leukalappu'), joskin se on melko omituinen metsälampeen viittaavassa nimessä.

Huddesenlatt tai *Hyddesenlatt* ovat erään tilan nimiä Hamrassa Taalainmaalla. Paikkakuntalaisten kertoman mukaan nimi merkitsee 'hietalahtea', ja kerrottua vahvistaa se, että tila sijaitsee sen ainoan lahden rannalla, jossa kaikista Hamran järvistä on hiekkaranta. Lähtömuodoksi täytynee olettaa *Hietasentalhti*, jonka alkuosan kehitys on ollut epätavallinen.

Isanklamp on metsälammen nimi Ockelbossa. Kyse varmaankin on jälkiosasta *-lampi*, mutta mistä *Isank-* tulee, on epäselvää. Siinä voisi olla vahvasti redusoitunut väliosia, vaikkapa muodosta *Isonkoanlampi*, mutta tämä ehdotus ei pidä yhtä Mägistien (s. 794—) havainnon kanssa, jonka mukaan *iso* esiintyi siirtolaisten kielessä muodossa *ysö*. Täysin ei pidä sulkea pois sitäkään mahdollisuutta, että lähtömuoto olisikin *Iisakinlampi*. Alkuosan kehitys on silloin ollut hiukan tavallisesta poikkeava.

Jordikamäk Orsassa on todennäköisesti *Juurikkomäki*, jonka alkuosa on liitetty ruotsin sanaan *jord*, ja malungilaisen nimen *Jorkasokärr* alkuosa on kaiketi *Juurikkosuo-*.

Kerkänpali on vanhan kaskan nimi Torpin pitäjässä Medelpadissa. Nimen sanotaan juontuvan siitä, että siihen aikaan kun kaskea raivattiin, naapuripitäjän Stöden kirkko paloi. Nimi on siis tulkittava *Kirkonpaloksi*. Nimenmuodostus on kieltämättä omalaatuinen.

Säjjenso on nimeltään räme Hamrassa, ja sitä kutsutaan myös nimeltä *Särjenso*. Seudulla on myös toinen räme, jonka nimi on *Säjjänsåmyra*. Näihin on verrattava sellaisia nimiä kuin *Säjjänså* Grangärdessä, *Säjjänså* Äppelbossa, *Särjänsmyra* Hasselassa ja *Särjänsåmyra* Ljustorpissa. Lopuksi voidaan

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

mainita *Tårrensårjensö*, sekin Hamrassa. Nimet täytyy tietysti pitää yhdessä ja niitä tulee verrata Mägisten (s. 670—) esittämiin lukuisiin samankaltaisiin nimiin, jotka hän palauttaa suomen sanaan *soidin*. Epäilemättä tämä sana sisältyy myös tässä lueteltuihin nimiin, ja *Såjjensåmyrasta* ilmoitetaan, että sille on annettu myös nimi *Lekmyren*, koska se on metsojen *soidin*paikka. Mägisten mielestä *-rj*-yhtymä normaalin vermlanninsuomalaisen *-(i)jj*-yhtymän asemesta on nimimuodossa omalaatuinen, ja hän katsoo, että tämä vääristymä on jätettävä ilman selitystä. Ehkä kuitenkin on yritettävä löytää syy tälle aika usein esiintyvälle vaihtelulle. Ensimmäiseksi tulee mieleen, että *-rj*-:n sisältävät muodot heijastavat sellaista suomen murretta, jossa soinnillisesta dentaalifrikatiivista tulee juuri *r*; muodosta *soidin* tulee *soirin*. Tämä muoto olisi ruotsissa saanut ensiksi asun *såjrin*, mutta yhtymä *-jr* on ruotsin fonotaksille outo ja niin on metateesin kautta saatu juuri *sårjen*. Mitä taas nimeen *Tårrensårjenså* tulee, on vielä tulkittava elementti *Tårren-*. Koska kyse on soitimesta, *Tårren-*luultavimmin tarkoittaa jotakin metsälintua, ja tällöin tarjoutuu luonnollisesti sana *teeri*. Kyse voi siis olla *Teerensoirinsuosta*.

Hauskan esimerkin siitä, kuinka suomalaiselle paikannimelle voi käydä Ruotsissa, tarjoaa Hamrassa esiintyvä nimipari. Eräs puronsuisto on siellä saanut nimen *Porroshara*. Tämä on puhtaasti foneettinen toisinto suomen *Purohaarasta*, mutta sen rinnalla esiintyy myös nimimuoto *Porroharabättjegrena*, jonka jälkimmäinen puolisko vastaa sisällöltään täsmälleen ensimmäistä puoliskoa. Käännöksestä on tuskin kuitenkaan kyse. Suomalaisen nimen ymmärtänyt kääntäjä olisi tuottanut nimimuodon *Bättjegrena*. Nyt onkin niin, että ruotsalaiset eivät ole ymmärtäneet suomalaisen nimimuodon sisältöä ja ovat ruotsalaisella lisällä halunneet selittää, millaisesta paikasta on kyse.

Taulukon 2 ja siinä esitettyjen jälkiosien täydennyksenä luettelen lopuksi taulukossa 3 ne alkuosat, joiden voidaan ajatella sisältyvän nimiin. Taulukko ei pyri aina tarjoamaan lopullisia tulkintoja; monista ehdotuksista voidaan varmasti keskustella. Taulukkoa tulee myös koko ajan verrata seuraavaan nimiluetteloon. Siinä nimet ovat siinä ruotsalaisessa muodossa, jossa ne esiintyvät muistiinpanojen mukaan.

TAULUKKO 3. Suomalaisten paikannimien alkuosia (määriteosia)

Ahma-, Aho-, Ahven-, Aita-, Akka-, Ala-, Autio-
Etelä-

Haaska-, Haisu-, Haka-, Hako-, Halko-, Halla-, Halme-, Hammas-, Hangas-, Hanhi-, Hanka-, Harju-, Harva-, Hauki-, Heikin-, Heinä-, Hepo-, Hiekka-, Hietasen-, Hiisi-,

GUNNAR PELLIJEFF

Hilske-, Himeä-, Honka-, Hoikka-, Housu-, Huhta-, Hukka-, Huuhkaja-, Huuto-, Hyvä-, Härkä-, Härän-

Ihme-, Isku-, Itä-

Jaakon- (Jaakko-?), Joki-, Juoksu-, Juopa-, Jussa-, Juurikko-, Jänis-

Kaivos-, Kallio-, Kamppi-, Kanerva-, Kangas-, Kannas-, Kannikko-, Kanttura-, Kapea-, Karhu-, Karkko-, Kaski-, Kaula-, Kaunis-, Keskinen-, Kesätie(n)-, Kettu-, Kilpi-, Kirkon-, Kirves-, Kis(s)a-, Kivi-, Kivikko-, Koivikko-, Korea-, Korpi-, Koski-, Kota-, Kuikka-, Kukkaro-, Kukku-, Kukkula-, Kumpu-, Kuoppa-, Kura-, Kurki-, Kurppa-, Kursu-, Kuusi-, Kylki-

Lammas-, Lammi-, Lampi-, Lato-, Lautakota-, Lehmä-, Lehto-, Lepikkö-, Lepistö-, Leppä-, Leveä-, Lika-, Liko-, Linna-(?), Lintu-, Lohi-, Luhta-, Luosa-, Luoto-

Maja(va)-, Makkara-, Mansikka-, Marja-, Matala-, Matara-, Mehtä-, Miekka-, Murto-, Musta-, Mylly-, Mäki-, Mämmi-, Männikkö-, Mänty-, Mökki-

Niva-, Nuppi-, Nurkka-

Onki-?, Oras-

Paju-, Pako-, Paljakka-, Palo-, Parvi-, Paska-, Pato-, Pekan-, Pelto-, Perkele-, Perse-, Perä-, Pesä-, Pieles-, Piispa-, Piru-, Pitkä-, Poltto-, Pukki-, Puna-, Puro-, Puu-, Puukko-, Pyy-, Pyykki-, Pyöreä-

Rahka-, Raiski-, Raita-, Raivio-, Raja-, Ranta-, Rapakko-, Rasi-, Rastasen-, Rata-, Riihi-, Riita-, Rikko-, Risu-, Rita-, Ruma-, Ruoho-, Ruoko-, Ruskea-

Saari-, Sakka-, Sala-, Salmi-, Sammakko-, Sammal-, Saukko-, Sauri-, Savi-, Seppä-, Siika-, Sika-, Silmä-, Silta-, Soirin-, Sorsa-, Suo-, Surma-, Surut-, Suuri-, Suvanto-, Sänki-, Särki-

Taival-, Taka-, Talo-, Tasa-, Teppas-, Terva-, Tiinu-, Tikka-, Töyrä-

Umpi-, Utu-, Uusi-

Vahinko-, Valkea-, Vanha-, Vasikka-, Vattu-, Vehka-, Vehmas-, Veitsi-, Viita-, Vinsa-, Virka-, Väli-, Väärä-

Ylä-

Nimiluettelo

Affenlamm (änmäg), Ahomäki, Ahomägg, Ajtaso, Ajto (lâi) lamm, Ajtämäg, Akkannitt, Akkajalamm, Alajäksänjan, -myra, Alalampi, Alanitt(i), Alanka mösen, Allahât, Allasâ, Amahât, Amasomyra, Ammaso, Ambela-, Ampjafalle, -mössen, Andenabâkken, Andervalsporo, Annanitaslungna, Antibakken, -hälla, Asika(s)bakken, -tjärn, Atoabärje, Avenlambi

Bastlanssjön

Etlamark

Gerkobåråvika-lamm, Gervislamm, Giskibakken, -myra, Gosihulte, Hajsebärja, -bränna, Hajsomyra, -sjön, -tjärnen, Hakalamm, Hakelamp, Hakilampi, Haklappen, Hakkalamm, Hakklasskifte, -bärje-, tjärn, -höjda el Hakkelas-, Hakomägg, Halkosar, Hallamesä, Hallamsmyra, Hallaåbärje, Halmanimm, Halmaniudden, -vika, Ham(m)ota, Hammasjärv, Hansaslambi, -lamm, -änjä, Hansaso (murn), Hankaoknölen, Hankolampi, Hankolanstjärn, Hannelamp, Happa-hara (Häppä-), -härja, Harahassji, Hargaso, Harjahänamyra, Harjamägg, -kompi, -mösan, -åkrane, Harjebärja, Harjo, Harkelansmyra, Harralamm, Harvakårvi, -kårvhöjda, Hasikamägg, Haskahå, Haskaso(a), Hebbanoppi, Hebbusotjärn, Hejjonlatt, Hejlanskvarna, Hekaso, Hek(k)inbärjä, Hennaporo(sbättjen), Hännasåbättjen, Herulamsvika, Hilskaso, Himmlamp, Hippa,

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

Hipparappako, Hippolaks, Hirkahakkä, Hisjahasja, Hisnapp, Hittamira, Hojjankalli, Hojjo, Hokalamm, -mägg, -tjärn, Hokankalle, Hokkalam(p), Hommbaka ~ Håmbakka, Horpålamp, Hosaso, -tjärn, Hoselakk, Hossa, Hossomösen, Hotanäj, Hottokanga, Huttikkatjärn, Huddesenlatt, Huvalatt, Hynnlamp, Hypparså, Hyppasot, Håjganlatsvika, Hådikalammsviken, Håkkabakkanä, Håkkalamm, -mägg, Hångnasåsvöjja, -tjärna, Hånka, Hånkabækken, -bärje, -lågda, -makk, -såsvöjja, Hågenlamm, Håinalamm, Hånnasåmyra, Hå(r)nalamm, Håkkelasvallen, Håkkäna, Håkönbärji, Håpakårp, Håppela, Håppomösen, Håpposön, Håranlattvika, Hårgan, Hårgusenso, Hårkelamm(tjärn), Hårkudden, Hårsklamparise, Hårpälä, Hårssomösen, Håjkalampi, Hårklamm

Iddaso, Ittäå, Ittahå, Ittalä, It(t)amakk, Ittaomyra, Imamakk, Isanklamp, Iskalamm, Itranite, Ivatjärn

Jakkohällar, Jakkola kullen, Janelamm, Jannisbakken, Jantåbärje, Jobbogallä (Jåbbå-), Jokkahara, Jokknim, Jokla, Joksoporro, Joksukanga, Jommelasmärg, Jompa, Jonankådda, Jonkasar, Jordikamäk, Jorkasotjär, Josnahå, Jossamyra, Jotasbækken, Jukkaslamm, Julkenlamm, Jåggerlaolodo, Jåmstanimm, Jånnisaar, Jånnismågg

Kaddaso, Kagglesar, Kajmak(sbärje), Kajjosamösen (Kaljusa-), Kajsahånka, Kajslattvika, Kajto, Kajvoslamm, Kajvuso, Kakalamsbättjen, Kakkalammvärje, Kakkalammstjänan, Kakklabärje, Kakolamm, Kallatån, Kalilampa, Kallekatte, Kalli, Kalja, Kaljako, Kaljanso, Kaljolamm, -mäkk, Kampalamp-Kampelanstjäna, Kampikorvi, Kampiso, Kamplamm, -mågg, Kandelaröningen, Kandlahölmen, Kangaslambi, -mira, -måg, -fallä, Kangasporrobækken, Kangla, Kankanpadda, Kangkilla, Kangansrave, Kanisläftå, Kangas, Kannervabækken, Kanniko, Kannolasklattjiv, Kantorafalla, Kanärvalamm, -mågg, Kapilambi, Kapisbärje, Kappersmösen, Kappjanitti (Kappla-), Kapplanit dröganä, Kapplasönne, Karka, Karre(bækken), Karolamm, -mågg, Karra-vajs, Karrumågg, Karpala tjärre, Karspao, Karsilamm, Karslansmyra, Kasi, Kassikaho, Kasko, Kaskolätt, Katishälmen, Katjishölmen, Kavalamm, -tjärn, -raj, Kavvihälla, Kejsbakka, Kejslatt (Käjs-), Keljaka, Keljonen, Kelpane, Kerjela, Kerkänpali, Kesatinnågg, Keskinänmågg, Kestelensmyra, Kestina, Ketteså, Kettmyrbättjen, Kiflamp, Kikka, Kikkolett, Kilkaso, -så, Kimminlatsviken, Komplamm, Kinkå, Kirja, Kippaså, Kirobækken, -lamm, Kisalamstjäna, Kissalamp, Kissanlodi, Kistokivi, Kistonen, Kiviko, Kivinitti, Kiviso(mösen), Kiviudden, Kivnem(sudden), Kivnemlatsviken, Koddasomösen, Koddaro(lamm), Kokkaåsen, Kokkelamira, Kokklabbækkan, Kokkla, Kokkola, Kokkerabækken, -bärje, -lamm, Kokkora(lamm), Kokkosar, -mågg, Kokkonäs håll, Kokkoso(gökungen), Kokkosfall, tjärn, Kolkabärj, Kolkaståtan, Kolå (Koli), Kolåmyra, -tjäna, Kommelabækken, Kompo(märk), -tjäna, -åsen, Kondio, Konistjärre (Kånis-), Kopponen, Korisebækken, Korkso hõlä, Korramösen, Korroporon, -lamm, mösen, -såppi, Kosamyra, Kosankörp, Kosihölmen, Kossiudden (Kåssi-), Kottimågg, Kujkalam(bi), Kujkalamvika, Kujkavika, Kummilansmyra, Kuritjär, Kurå, Kursaså, Kusalampi, -mösen, Kusikkmyra, Kusjanskårp, Kuttermågg, Kvikkalamm, Kvittalamm, Kylantivågen, Kylkitappa, Kyndilabakkan, Kyntelabækken, Kyalam(p), Kyalamm-tjärn, -nit, Kyrrilamm, Kyttilamsmösen, Kåddasotjärn, Kåjvik(lamp), Kåjvikkomågg, Kåkkahå, Kåkkaå, Kåkkeså, Kåkkomågg, Kåkkerabækken, Kåkkåla, Kålenahå, Kåkilam(ssjön), Kålkiså, Kålmen, Kålåkårp, Kångasmåki, Kanistjärre (Konis-), Kånso-lamm, Kånkålärå, Kårkila, Kårjamånniko, Kåppamösen, Kårpenså(mira), Kårplamm-mågg, Kårsilamm, Kårsinitutjärn, Kårtlaks(vika), Kåski, Kåskilamm, Kåskuso, Kåskånisk, Kåtelaksvika, Kåtså, Kåtsåråjvi, Kåddahõjda, -mösen, -nokkå, Kåttakan-gla, Kåttalamm, -lamp, Kåttelamp, Kåttlatt, Kåttmittlinda, Kåttälaxmira, -vika, Kåvanite, Kåvaslamm, Kåvølemåkke, Kåmmelåns, Kångalamm, Kårjaholmen, -mira, -vika, Kårronitt, Kåto, Kåttamirhållan, Kåttiporri, Kåttoå kern, Kåjmak, Kåjpalå, Kåro, Kårpenså, Kårpmåkk, Kårp(a)lamp, Kårsahått

Ladenite, Ladisåånjå, Lagalamm, Lagarenlatt, Lajdelasså, Lajså, Lakkotjärre, Lakar-laks, Lakorbärje, Lakso, Lakti, Lalampstjärna, Lammamäk, Lamasmösen, Lammasbärj, Lammaslamm, Lammaso, -tjärn, Lammasmärg, Lammso, Lampa, Lampahõjda, -tjärn, Lambitjärn, Lampemira, Lamptjärn, Lam(m)så, -myra, -tjärn, Lammeså, Lan-kara, Lannolätt, Lansobækken, -vika, Lappa, -so, -poska, Lappiset, Larkilampi, Las-kanårrot, Latakõtåbärje, Latalamp, Latelamm, Lattao, Lattaravå, Lattori(ma)mågg

GUNNAR PELLJEFF

(Latórma-), Lemmasmyrang, Lebbiko, Leppiko, Lettemark, -norå, Letolamm, Lätto-
lamm, Lättlamp, Letton, Levalamm, Levalamptjärna, Levatjärn, -vika, Lialamp, Lig-
gakörpsänjä, Liggaså, Likaså, Likkasåmira, -myren, Likkaså, Likkasomyra, Likkanitti,
Likalaksudden, -vika, Likalambi, Likamös höle, Liggaso, Liggåså, Likkälakk, -lamp,
Likkovika, Likkolamsmyra, Likåkärp, Lillhanglangk, Lilljärva, Limalakkbäcken,
Linna, -bäcken, -myra, -vika, Linnön, Lintamakk, Lintujärv, Littaravå, Loenmagg,
Loftavika, Lofto, Lommalamstjärna, Lomm(m)enlamm, Lonitt, Lonnita, Lononit,
Låjnit, Losabärje, -höla, -myra, Lossamöse, Lotohölmen, Lu(i)nitt, Lill-Lukkovika,
Lutåsmäki, Låalamptjärna, Lådilamm, Låelamm, Låelamm (Låhi-), Låhilaks, Låho-
magg, Låjlamptjärna, Låjtesmyra, Lålandsbärjä, Lånnto, Låftomagg, Låmmikkebä-
cken, Låmmetebäcken (Låmmitti-), -tjärn, vika, Låppapåski, -so, Låppisto, Låvlaksmy-
ra, Låvvamösen, Låjtaporro, Låtilamp

Maddanpadda, Madda(s)nity, Maddonitomyra, Madeså, Majjalampa, -ravi, Majsanitt(-
flye), Majva, Makk, Makkahåbärje, Makkanite, Makk, -myra, -tjärn, Makkaralamm,
Makklamyra, Makkusån, Makkåla, Makkånen, Maljomakk(sbärje), Mammaotjärre
(Måmmaå-) Manganpaddå, Mannikoåsen, Manseka, Mansika, Mansikkbärje, Mansi-
ravi, Manntaka, Marjamagg, Marraso(mösen), Marrilampi, Matalamm, Maddalasal-
m, Mattalalamm, Mattabärje, Matterapårru, Mattlabärri, Mattoa, Mattå, Mekasal-
m, Meksohe, Mettalamptjärna, Mik(k)alamm, -sikka, Miskolamm (Misku-), Mikkåla,
Mokkobärje (Måkkå-), Mortankang, Morto, Mortoso (Motto-), Mostakob, -paja, -so-
vando, -lamp, Mollikakårbi, Myllarajvi (Mylle-), Myllemamm, Myllesporro, Myllimakk,
Myllymagg, Månkelaudden, Måjjansåmyra, Måkkera, Måkisari, Måktmorisar, Mån-
neka, -rajvi, Månnikonem, Måntvika, Mårrjärvi, Måkeso

Nakkenitti, Nakkånpålt, Nalkahota, Nappo, Narraså(myra), Naskalso, Nattalamm,
Nikkasoravi, Nakkasåttjärre, Nikklamm, Nikkolamm, Nipparinta, Niska, -so, Nisko-
lamm, Nitaså, Nito, Nitso, Nittmösen, Nivanitti, Noppasvea (Nopa-), Noppilamm
(Nåppi-), Nåppikask, -lamm, -magg, Norrmagg, Nålgojärv, Nörkkikiv, Nöplamm

Ogenrajs, -valgama, Om(m)ilamm, Ompilamm, Omplamm, Oranlamm, Oslatt, Oten-
kavlä, Ottalamm, Ottåpottå, Onglattviken

Pajanan, Pajjaso (-så), -tjärn, -vika, Pajsobårsmösen, Pajstjärna, Pajsåa, Pakkaså, Pak-
kaso(mösen), Pakkulaåker, Pakkonåjmi, Pakonimm, Palao, Pal(l)ahöjda, Paljakka-
bjäri, -sium, Paljakabärje, Paljakhöjda, Palkasomyruna, Palamå, Pallemårk, Pala,
-höjda, -mösera, Pallamptjärna, Palletaskiv, Palolamm, -magg, Pallonemudden, Palva-
ra, Parraså, Parsenåtkå (-nåkk), Parvalamm(pi), Pas(s)alamm, Parskalamm, Paska-
lamm, -lambi-, -lampa, -lampen, -latt, Paskobäcken, Pjaskalamp, Patelamsflarken,
Patoma, Pattamabärjä, -myra, Perramösen, Perrolampi, Pellinitt, Peltohege, Pika-
mårskbakken, Pikkakangla, -so, -soppi, Pilka, Pilkalamm, -so, Pilkohålla, Pillesto,
Pillismösan, Pillesbäcken, Pilliso, Pillå(k)slamm, Pillikå, Piloagen, Pingsilta, Pirramö-
sen, Pirrobäcken, Pislako, Pisanlamm, Piispaniito(-nity), Pogånso, Pokkenso, Pokko-
lamm, -mösen, Pohara, Polamm, -magg, Polkabåkkån, Pompo, Ponajurka, -lamm,
Pondasbärje, Pontasbärje, Poromsåmyra, Poroströmen, Porrabäcken, Porraso, Porro-
hara, Poronbäcken, Potkonån, Pottlamsbärje, Pus(s)lamm, Pustaso, Puttila, Pyken,
Pymårsk, Pyslavika, Påjjanorå, Påjjanpångör, Påjsååsen, Påkama, Påkenite, Pållenahå,
Påkkhöle, Pållåsnitu, Pårnanitti, Pårnaså (Põrra-), Påskalammsmösen, -tjärna, Påska-
lamm, -tjärn, Påskso, Påslanite, Påalamptjärna, Påganekalli, Påkkalamp, Påkkaris-
bäcken, -svöjja, Påkkela, Påltaåker, Pålten, Påltsåå, Pånkina, Pånkånamyra, Pån-
telamyren, Päreleka, Pårkadaln (Pårkela-), Pårkalamsmyra, Pårkelampi, Pår-
laksudden, Pårålaks, Pårnamakkbärje, Pårsinokko (Parse-), Påsamarptjärna, Pøj-
kansotjärr, Pøj-
sodaln, Pøltatjärn, Pøjalamp, -så, Pårjaso, Pøjasomyra, Pyriabäcken, Pørraså,
Pørraså(mira), Pørtåskålla

Rabåjko, Radinår, Radiså, Radulakk, Rajjalamp, -makk, Rajsfalla, Rajska, Rajsken,
Rajskå, Rajskå, Rajskbärjä, -höjda, Rajskånamm, Rajtahå, Rajtaså, Rajvi, Rajvie,
Rakka, Rakkå, Rakkamyra, -mösen, Rakaposoåndan, Rakkasomyra (Rakkaså-), Rak-
kaså, Rangangas, Rankriså, Randao, Ranta, Rantamösen, -nita, Rantbøten, Rasen-
mäki, Raso, Raska, Raskaso, Rasså, Rassafalle, Rassjes, Rassjirisa, Rastesenmagg, Ra-
tanita, -påjas, Ratålaksvika, Ratikmyra, Ravi, Raviså, Rejsittjärre, Råjskå, Renkonen,

Suomalaisia paikannimiä Keski-Ruotsissa

Renåpält, Ridaso, Riaå, Rigålanitu, Rigalansu, Rikalamm, Rikkolamm, Rikkonän, Rikkosenoppi, Rimä, Rimäkk, Riniso, RIndeso, Rintonabärj, Riopält, Riskangastjäna-na, Rismagg, Risolamm, -magg, Ristäna(hå), Ridanite, Riddasobärje, Riddasåmyra, -tjärn, Ritahag, Ritahåt, Ritahasji, Ritamak, -märk, Ritanimmsudde, Ritao, Ritasåmyra, Rittafalle, Rittanimm, Roenso, Rojärvi, Rogomösen, Roka, Rokeså, Rokkolamm, Rokksobärjä, Romamäk, Rommabärje, Romanåppi, Rommakå, Rom(m)alatt, Rombärj, Rommelaksvika, Roska, Roslamm, Rovenoppi, Ruskavorstjärn, Rutalamm, Råbbejko, Rådikalamm, Rådikalamsvika, Rådiså, Råjma, Råjskon, Råkkadråga, Råkkårajvi, Rånkaso(svea), Rånka, Råntå, Råksås, Råvvirönninga, Råjsgenporrå, Råjskä, Råjskamösen, Råjskenlamm, Rämsslamm, Rökkabärje, Rökkapadåsbättjen, Rökkaso(så), Rökksjön, Røndelatjärn, Röndenånvika, Rötånahå

Sajva, Sajmen, Sakalithölä, Saknit, Sakkamösen, Sakkaporro, Sakkaobækken, Sakk-lanstjärn, Sakokivi, Sakokivi, Sakomösan(-mösen), Sakoso, Salamstjäna, Salaporta, Sallakmyra, Sallaporo(sbjätten), Salmejärv, Salmen, Salmensobækken, Salmilamm, Salmetsunne, Sammakaså, Sammakolamm, Sammalakk, Sammelatupp, Sangao, Sangisbärje, Sanis, Sannalamm, -lampi, Sanso, Saramänneka, Saresöa, Sarångotsar, Sav-laksmösen, -udden, -vika, Savlatt, Serkalamm, -myra, Sigamagg, Sikavitti, Sikkalamm, Sikkasrönninga, Sikkau, Sikklampi, Sikkobakken, -sara, Siksojtjärre, Sildakorvamagg, Sillanimmi, Sillankörva, Sillaporånje, Silmamösen, Silmansmyra, Silmasmakk, Silma-so, Silmas(s)å, Silmäkkö, Sivanperra, Soasjärv, Sobækken, Solamm, Sosänka, Soni-mett, Sop(p)ila, Sormabärje, -måssen, -vika, Sårmaudden, Sorrotnem, Sorså, Sovando, Storjärva, Storvitajärv, Säjanså, Säjjabækken, Säjjenkäskå, Säjjin, Säjjenso (Sårjen-), Sålammfallå, Sångansäänjä, Sånnerslamp, Sårjansmyra (Sörjens-), Sårjenso, Sårjenso-myra, Sårraåsen, Sårsansbärje, Såsalam, -lampi, Såskåntali, Sångao, Sånkaså, Såp-patjärn, Särgalamm (Särki), Sår(ren)pat(t)ama, Sårklatt, Söjtenso, Sörngotsar, Sörsala-lamm

Taggabälon, -myra, -så, Tajvamösen, Tallasarenso, Tallasjärv, Tallosomösen, Tampä-letjärn, Tantela, Tappåla, Tarajärv, Tarvalamm, Tarvasenso, Taskela, Taskola, Tass-märkbakken, Tavelampen, -åsen, Tavlan, Telang(sbäck), Teppasrajvi, Tervalamm, Tiaos grinna, Tikkalamm, Tillamm, Timmola, Timmobättjen, Timmåtstjäna, Tina-lamm, Tinnalattvika, Tinnanem, -so, Tirikivi, Tivelamm, Tjassa, Tobbinoppi, Tojvala mösse, Toppikal, Toppimark, Tornemagg, Torpismagg, Tynnerso, Tyralamm, Tålamm(lan), Tällikatjärn, Tårpakangla (Törpa-), Tårrensårjenso, Tårvensäänje, Tåssabärje, Tåjpa, Tållemäkk, Tällkapalhanaholmen, Tåmmingslamm, Tårvakynan, Tårvalamm, Tårvaroksmagg, Tömpeletjärn, Töppesenpårro, Törpakangla

Ubärskokkla

Vahangaså, Valkalamp, Valamyllö, Vallaå, Valså(mira), Valsämäkänjä, Vanatali, Vannamyle, Vaskamäkki, Vaskanite, Vassaså, Vassinkåsk, Vattahå, Vattamösen, Vat-tao, Vattaå, Vattmaksåsen, Vattumäk, Vavesalm (Vavvi-), Vejtso, Velamm(bi), Ve-masmagg, Verikalamm, Verkalamp (Virska-), Verkamagg, Verskamarsk, Virskamärk, Vekkaså, Vekkalamsflon, Verraperra, Verrenperramagg, Vialamptjärna, -åsen, Vida-marsk, -magg, Vitamärk, Vikkåmpo(bärje), Villasåbärjä, -myra, Villola, Villåset, Vini-ka, Vinnikbækken, -mösen, Vinsabärje, Virskalamp, -märsk, Virkarönninga, Virkas-järv, Visså, Vonakåmbo, Vonaså, Vonasåmurn, Vällersnitti, Väkkalampa, Väktalaks-tjär, Välekask, Vällmakk, Vårhängånso, Vässinkoski, Vässmamagg, -so, Västerloto, Vättalamm

Yvetjärn, Ylaså, Ylenem

Åjabækken, Åjjanitti

Åskäläänjan, Årohöjka

Ölajärv, Ömtelamm

Finnische Ortsnamen in Mittelschweden

GUNNAR PELLJEFF

Der Aufsatz behandelt eine große Anzahl finnischer Ortsnamen in Mittelschweden und im südlichen Norrland. Das Material stammt aus Aufzeichnungen im Ortsnamenarchiv in Uppsala; es handelt sich um finnische Ortsnamen, die bis in unsere Tage existieren, obwohl die finnische Sprache in den hier behandelten Gebieten schon lange ausgestorben ist. Die Namen liegen durchgehend in schwedisierten

Form vor; bestimmte Erscheinungen bei ihrer Übernahme durch die Schweden werden diskutiert. Ihre Verteilung auf die Kirchspiele und Provinzen wird in einer Tabelle dargestellt, ergänzt durch eine Karte, die in großen Zügen die geographische Verteilung zeigt. Eine andere Tabelle bringt die nichtersten Komponenten der Namen; es wird kurz erörtert, was sie möglicherweise über die einwandernden Finnen und ihre Kultur auszusagen vermögen. Es findet sich auch eine Zusammenstellung der Anfangskomponenten; sie kann — verbunden mit dem abschließenden Namensverzeichnis — als erster Versuch einer Etymologisierung der Namen angesehen werden.